

TÜRK HUKUKUNDA FİKRİ MÜLKİYET VE HAKSIZ REKABET HÜKÜMLERİNİN KÜMÜLATİF UYGULANABİLİRLİĞİ^(*)

CUMULATIVE APPLICABILITY OF INTELLECTUAL PROPERTY AND UNFAIR COMPETITION PROVISIONS UNDER TURKISH LAW

Dr. Öğr. Üyesi Gül BÜYÜKKILIÇ^(**)

Öz

Fikri mülkiyet hukuku ile haksız rekabet hukuku arasındaki ilişki uzun süredir tartışılmalı ve üzerinde halen fikir birliğine varılmamış bir konudur. Bu ilişkinin tespiti uygulamadaki sorunların çözümünde de belirleyici olacaktır. Nitekim fikri mülkiyet mevzuatı kapsamında özel olarak korunan, koruma süresi sona ermiş, hiç tescil başvurusu yapılmamış, tescil başvurusu reddedilmiş veya tescili hükümsüz kılınarak koruma şartlarını kaybetmiş bir “fikri ürünün” haksız rekabet hükümleri kapsamında korunup korunmayacağı iki alanın karşılıklı durumlarının belirlenmesi gerekliliğini doğurmaktadır. Bu çalışma fikri mülkiyet hukuku ile haksız rekabet hukukunun kümülatif olarak uygulanabilirliğinin doktrin ve yargı kararları ışığında incelenmesini konu almaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kümülatif Koruma, Çoklu Koruma, Haksız Rekabet, Fikri Mülkiyet.

Abstract

The relationship between intellectual property law and unfair competition law is an issue that has been discussed for a long time and on which there is still no consensus. The determination of this relationship will also be decisive in solving the problems in practice. As a matter of fact, whether an “intellectual product” that is specially protected under intellectual property legislation, whose protection period has expired, or for which no registration application has been filed, or whose registration application has been rejected, or whose registration has been invalidated and the conditions for protection have been lost, will be protected under unfair competition provisions, necessitates the determination of the mutual status of the two fields. This study examines the interoperability of intellectual property law and unfair competition law in the light of doctrine and judicial decisions.

Keywords

Cumulative Protection, Multiple Protection, Unfair Competition, Intellectual Property.

^(*) (Araştırma Makalesi, Geliş Tarihi: 28.02.2024 / Kabul Tarihi: 30.04.2024).

Bu makalenin konusu, 30.11.2023-01.12.2023 tarihlerinde Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi ile T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Türk Patent ve Marka Kurumu işbirliğinde düzenlenen “V. Fikri Mülkiyet Hukuku Uluslararası Sempozyumu”nda tebliğ olarak sunulmuştur.

^(**) Marmara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul - Türkiye, (E-posta: gbuyukkilic@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3484-7002).

Atıf/Citation: Büyükkılıç, Gül (2024), “Türk Hukukunda Fikri Mülkiyet ve Haksız Rekabet Hükümlerinin Kümülatif Uygulanabilirliği”, TFM, C: 10, S: 1, s. 101-118.

I. GİRİŞ

Kümülatif koruma, “mevzuattaki birden fazla hükümlerle korunabilme” anlamına gelmektedir¹. Fikri haklar bakımından kümülatif koruma bir fikri ürünün birden çok kanuni düzenlemenin şartlarını taşıması halinde hak sahibine her koruma yoluna başvurma yetkisi tanınmasıdır². Fikri mülkiyet hukuku ve haksız rekabet hukuku özelinde kümülatif koruma ise, hak sahibinin fikri mülkiyet veya haksız rekabet hükümlerinden birine, birkaçına veya tamamına dayanarak koruma talep edebilmesidir³.

Fikri mülkiyet hukuku ile haksız rekabet hukuku arasındaki ilişki doktrin ve yargı kararlarında tartışma konusu yapılan ve üzerinde uzlaşa sağlanamamış bir konudur. Uygulamadaki sorunların kapsam ve sınırlarının tespiti ve çözümünde söz konusu hukuki ilişki belirleyici bir role sahiptir. Bu çerçevede fikri mülkiyet mevzuatı kapsamında özel olarak korunan, koruma süresi sona ermiş, hiç tescil başvurusu yapılmamış, tescil başvurusu reddedilmiş veya tescili hükümsüz kılınarak koruma şartlarını kaybetmiş bir fikri ürünün aynı zamanda haksız rekabet hükümleri kapsamında korunup korunmayacağı iki alanın karşılıklı durumlarının belirlenmesi gerekliliğini doğurmaktadır.

Söz konusu iki koruma alanının karşılıklı durumları doktrinde iki ana temel görüş çerçevesinde açıklanmaktadır. Bunlar; haksız rekabet hukukunun, fikri mülkiyet hukuku korumasının söz konusu olmadığı alanlarla sınırlı bir uygulamaya sahip olduğunu kabul eden *haksız rekabet hukukununun*

uygulanmasını sınırlandıran görüş ve haksız rekabet hükümlerinin fikri mülkiyet hukuku yanında ikinci derecede değil, şartları varsa, eşit düzeyde, doğrudan ve birinci derecede uygulanabileceğini öngören *haksız rekabet hukuku uygulamasını destekleyen görüştür*. Kümülatif uygulama, haksız rekabet hukukunun uygulanmasını destekleyen görüş çerçevesinde açıklanmaktadır.

Fikri mülkiyet ve haksız rekabet hukuku anlamında kümülatif koruma ilkesinin uygulanabilirliğinin incelendiği bu çalışmada, ilk olarak kümülatif koruma ilkesi ele alınmış, ardından konuya ilişkin görüşler ve yargı uygulamaları incelenmiş ve nihai olarak tüm bilgiler çerçevesinde bir değerlendirme yapılarak hâlihazırda tartışmalı olan konuya açıklık kazandırılmaya çalışılmıştır⁴. Belirtmek gerekir ki bu çalışmada, fikri mülkiyet ile haksız rekabet hükümlerinin kümülatif uygulanabilirliği üzerine odaklanılmış, ancak uygulama ve doktrin açısından faydalı olması düşüncesiyle fikri mülkiyet hukukunun farklı alanlarında kümülatif uygulanabilirliğe ilişkin açıklama ve yargı kararlarına da yer verilmiştir.

II. KÜMÜLATİF KORUMA İLKESİ

Kelime anlamıyla “kümülatif”, “katlanmış, birikmiş, kümeli, yoğun” anlamına gelmektedir⁵. TDK sözlüğünde kelimenin karşılığı olarak “kümeli” ifadesi kullanılmaktadır⁶. Doktrinde bir grup yazar kümülatif korumayı, bir hakkın (veya hak objesinin) birden fazla hükümlerle korunabilmesi olarak açıklamıştır⁷. Diğer bir görüşe göre ise kümülatif koruma, aralarında genel hüküm özel hüküm ilişkisi bulunmayan⁸ hukuki sebepler arasındaki

¹ Ünal Tekinalp, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (5. Baskı, Vedat Kitapçılık 2012) 37; Feyzan Hayal Şehirli Çelik, *Tasarımların Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunması* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları 2014) 135; Hayri Bozgeyik ve Sefa Er, ‘Tasarımlar için Kümülatif Koruma’ (2019) 5(1) Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi 19, 23; Ayşe Odman Boztosun, ‘Haksız Rekabet Hukukunda Emeğin Korunması İlkesinin Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi’ (2006) XXI. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu 197, 226 dn. 70; Fatma Karaman Odabaşı, *Uygulamada Fikri Mülkiyet Haklarının Haksız Rekabete Konu Olması* (Adalet Yayınevi 2015) 59; Şeyma Işık Yaşlı, *Fikri Haklar ile Haksız Rekabet Hukuku Arasında Kümülatif Koruma* (Yetkin Yayıncılık 2022) 115-116.

² Işık Yaşlı (n 1) 115; Selin Özden Merhacı, *Avrupa Birliği Düzenlemeleri ve Sınai Mülkiyet Kanunu’nda Tasarımların Hükümsüzlüğü* (Seçkin 2023) 57.

³ Şehirli Çelik (n 1) 134-135; Bozgeyik ve Er (n 1) 24; Işık Yaşlı (n 1) 115.

⁴ ‘Doktrin ve Yargı Kararları Işığında Fikri Mülkiyet Hukukunda Kümülatif (Çoklu) Koruma İlkesinin Değerlendirilmesi’ konusu Fikri Mülkiyet Hukuku Uluslararası Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. Bu çalışma, bildiri kapsamında belirtilenlerin yanı sıra konunun farklı yönde değerlendirilmesini gerekli kılacak güncel tarihli yargı kararlarını ve bu doğrultudaki değerlendirmeleri de ihtiva etmektedir.

⁵ <<http://www.sozluktr.net/kelime.php?bul=33120&no=0&nedemek=k%C3%BCm%C3%BCl%C3%A2tif>> s.e.t. 28.02.2024.

⁶ <<https://sozluk.gov.tr>> s.e.t. 28.02.2024.

⁷ Tekinalp (n 1) 37; Şehirli Çelik (n 1) 135; Bozgeyik ve Er (n 1) 23.

⁸ Doktrinde kümülatif korumayı savunan yazarlardan bazıları özel hüküm - genel hüküm ilişkisinden bağımsız olarak değerlendirme yapılması gerektiğini ileri sürmektedir. Bkz. Şehirli Çelik (n 1) 88; Sevilay Uzunalli, *Marka Korumasının Kapsamı ve Tazminat*

yığılmayı⁹ ifade eder¹⁰. Daha önce de ifade edildi-

Talebi (Adalet Yayınevi 2012) 517- 518; Remzi Tamer Pekdinçer ve İrem Toprakkaya, 'Sınai Mülkiyet Hukuku ile Haksız Rekabet Hukuku Arasında Kümülatif Koruma İlişkisi: Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 14.03.2022 Tarihli Kararı Özelinde Bir Değerlendirme', içinde Tekin Memiş (ed.), *Fikri Mülkiyet Hukuku Yılığır 2022* (Yetkin 2023) 284. Ayrıca bkz. bu çalışmanın III.C ve III.D başlıkları.

⁹ Birden çok hukuk kuralı ile düzenlenen bir hususta üç ihtimal gündeme gelebilir; ya bu kurallar yarışma halindedir ya yığılma halindedir ya da özel hükmün genel hükmü dışladığı gibi kural- lar da birbirlerini dışlamaktadır. Hakların yarışması veya taleplerin yarışması ile kastedilen birbirini dışlamayan birden fazla hukuki sebebe dayanılarak aynı vakia bakımından taleplerin ileri sürülmesidir [Çağdaş Tosun, *Haksız Fiilden ve Sözleşmeden Doğan Sorumluluk Çerçevesinde Sebeplerin Yarışması* (Seçkin Yayıncılık 2021) 78; Hüseyin Acun, *Eser Sözleşmesinde Ayrıntan Doğan Sorumluluk Hükümleri ile Borçlar Kanunu Genel Hükümlerinin Yarışması* (Seçkin Yayıncılık 2018) 90; Ömer Faruk Karacabey, 'Hakların Yarışması' (1980) 6 Ankara Barosu Dergisi 666, 667]. Bu halde aynı vakia için talepler ileri sürülmekte ancak dayanakların farklı olması sebebiyle bu taleplerden birinin elde edilmesiyle diğeri sona ermektedir. Yığılma halinde ise aynı vakia sebebiyle birbirini dışlamayan, birlikte ileri sürülebilen yani üst üste yığılan ve farklı hukuki sonuçlar doğuran talepler istenmektedir [Tosun (n 9) 91; Acun (n 9) 76]. Diğer bir ifadeyle, yarışmada hak sahibinin seçimlik hakkı bulunmaktadır. Bunlardan birinin seçilmesi gerekir. Yığılmada ise bu haklardan hepsinden aynı anda faydalanabilmesi mümkündür [Cahit Suluk, 'Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Tasarımların Kümülatif Olarak Korunması (Çoklu Koruma)' (2001) 2(1) Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi 44, 44]. Tescilli sınai ürünler bağlamında, aynı ekonomik menfaate yönelen birden fazla yasal düzenlemeden doğan taleplerden birinin ifa edilmesinin yeterli olduğu durumda taleplerin yarışması, buna karşılık farklı yasal düzenlemelerden kaynaklanan ve aynı edime yönelik olmayan birden fazla talebin varlığı halinde ise taleplerin yığılması söz konusu olur [Şehirli Çelik (n 1) 92-93]. Fikri mülkiyet mevzuatı ile haksız rekabet hükümlerinin kümülatif olarak uygulanması ilkesinin kabulü halinde hangi durumlarda taleplerin yığılması, hangi durumlarda taleplerin yarışmasının söz konusu olduğunun bir başka deyişle taleplerin birbirleri ile ilişkisinin tespitinin özellikle tazminatın tayini hususunda önem kazandığı yönünde bkz. Pekdinçer ve Toprakkaya (n 8) 279. Ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD, 14.07.2006, 2005/5095 E., 2006/8411 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). Doktrinde *Şehirli Çelik*, fikri mülkiyet ve haksız rekabet hükümlerinin aynı olayda uygulanması halinde hem taleplerin yarışması hem de taleplerin yığılmasının söz konusu olacağını, tescilli korumanın bulunmadığı hallerde ise haksız rekabet korumasının otomatik olarak devreye girmesinin fikri mülkiyet koruması ile öngörülen amaca aykırı bir tablo oluşturacağını ve her iki sisteminin amacı dikkate alınarak yorum yapılması gerektiğini savunmaktadır [Şehirli Çelik (n 1) 109]. *Uzunallı* ise aynı eylemle birden fazla fikri hakkın ihlal edilmesi durumunda yarışma değil, yığılmanın söz konusu olduğunu, ayırt edici işaretin hem marka hem de tasarım olarak korunması durumunda ise yarışmanın söz konusu olduğu düşüncesindedir [Uzunallı (n 8) 454]. *Karayalçın* da bir tacirin tanıtma vasıtaları üzerindeki hakkı ihlal edilince bu kişinin iki imkâna sahip olduğunu ya özel hükme ya da genel hüküm olan TTK'ya [6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı Res-

gi üzere, fikri mülkiyet hukuku özelinde kümülatif koruma, bir fikri ürünün birden çok alanın koruma şartlarını taşıması halinde hak sahibinin bunlardan dilediğine başvurabilmesidir¹¹. Diğer bir ifadeyle bir fikri ürün birden çok mevzuatın koruma şartlarını aynı anda karşılıyorsa hak sahibi, birden çok mevzuata dayanabilir. Yeter ki bu mevzuatlar gereğince şartları (örneğin, tescil) sağlamış olsun.

Gerçekten de bir fikri ürün birden fazla alanın koruma şartlarını aynı anda taşıyor olabilir. Örneğin, bir tasarım herhangi fonksiyonel bir özelliği olmaksızın estetik öğeleri bünyesinde barındırıyor- sa FSEK¹² kapsamında eser olarak kabul edilebilir; fonksiyonel özelleri ön planda ise patent veya faydalı model mevzuatı koruması gündeme gelebilir. Yine dürüstlük kuralına aykırı bir eylem mevcutsa TTK¹³ m.54 vd. kapsamında haksız rekabet koruması söz

mi Gazete]] dayanarak haksız rekabete göre dava açabileceğini, bu durumda hakların telâhununun (yarışmasının) söz konusu olduğunu ifade etmiştir [Yaşar Karayalçın, *Ticaret Hukuku I Giriş Ticari İşletme* (1968) 431-432]. Benzer şekilde bir diğer görüşe göre de kümülatif koruma ilkesi gereğince ihlal olunan haklar yarışmakta ancak talepler yığılmamakta, hak sahibi ihlal olunan farklı haklarına dayalı olarak ayrı taleplerde bulunabilmekte ancak hakim, tek bir tazminata hükmetmektedir [Bozgeyik ve Er (n 1) 24; Karaman Odabaşı (n 1) 253]. *Suluk*'a göre, seçim zorunluluğunun olmaması ve şartları varsa uygulanabilecek yasal düzenlemelerin birine, birkaçına veya hepsine dayanabilecek olmasından ötürü, uygulanacak hükümler arasında genel-özel hüküm ilişkisi yoksa hukuki sebeplerin yığılmasının mevcuttur [Suluk, 'Çoklu Koruma' (n 9) 45]. *İşık Yaşlı*'ya göre ise taleplerin yarışması hali ile taleplerin seçimlik olması hali birbirinden tamamen farklıdır. Nitelik taleplerin seçimlik olması halinde hak sahibine aynı vakia bakımından öngörülen birbirinden farklı ve birden fazla yaptırımdan birini seçme imkânı tanınmakta iken taleplerin yarışması halinde bundan farklı olarak aynı vakia bakımından ileri sürülen talepler birbiri ile seçimlik olarak sunulmayan ve birlikte ileri sürülebilen farklı hukuki sebeplere dayandırılmaktadır. Taleplerin yarışması halinde aynı vakia bakımından birbiriyle seçimlik nitelikte olmayan, birbirini dışlamayan, birlikte var olabilen farklı hukuki sebeplere dayanılarak talepte bulunulduğundan kümülatif koruma ilkesi gereğince taleplerin yarışmasının kabulü gerekir. Buna karşılık taleplerin yığılması halinde kümülatif koruma mümkün olmaz. Zira bu halde aynı vakia bakımından farklı hukuki sonuçlar doğuran ve birbirini dışlamayan birden fazla talep ileri sürülmektedir [İşık Yaşlı (n 1) 283 vd.].

¹⁰ Suluk, 'Çoklu Koruma' (n 9) 45.

¹¹ Bkz. (n 3).

¹² 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserlerinin Korunması Hakkında Kanun (RG. 13.12.1951 tarih ve 7981 sayılı Resmi Gazete)

¹³ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete)

konusu olabilir. Uygulamada daha çok tasarımlarda karşılaşılmakla beraber, marka, patent gibi diğer alanlarda da kümülatif korumanın uygulanabilirliği sorunu gündeme gelmektedir¹⁴.

Kümülatif korumanın *dar yorumunda*, geçerli bir fikri mülkiyet korumasının bulunması ön şart teşkil eder¹⁵. Dar yorumun kabul edilmesi halinde, koruma süresi sona erdiği veya tescilin hükümsüz kaldığı durumlarda bu ön şart sağlanamadığından kümülatif koruma söz konusu olmayacaktır. Buna karşılık korumanın *geniş anlamda* yorumlanarak yalnızca fikri mülkiyet hakkının mevcut olduğu durumlarda ve şartları varsa bu korumaya ek olarak değil, fikri mülkiyet korumasının süresinin dolması veya hükümsüzlük gibi sebeplerle sona erdiği durumlarda uygulanması da savunulabilir¹⁶.

Fikri mülkiyet koruması bakımından kümülatif koruma ilkesinin uygulanması özellikle koruma süresi yönünden önem arz etmektedir. Bunun sebebi, fikri mülkiyet korumasının belirli bir süreyle sınırlı olmasıdır. Nitekim tescilli bir tasarım başvuru tarihinden itibaren beş yıllık koruma süresine sahiptir ve bu süre en fazla beş defa yenilenebilir (SMK¹⁷ m.69/1). Patent bakımından bu süre başvuru tarihinden itibaren yirmi, faydalı model bakımından ise on yıldır (SMK m.101/1). Tescilsiz bir tasarım bakımından ise süre kamuya sunulma tarihinden itibaren üç yıldır (SMK m.69/2). Yine FSEK kapsamında eser niteliğine sahip bir ürün var ve FSEK kapsamında aranan eser sahipliğine ilişkin şartlar mevcut ise, eser sahibinin yaşamı boyunca ve ölümünden sonra yetmiş yıl daha koruma mümkündür (FSEK m.27). Öte yandan marka bakı-

mından başvuru tarihinden itibaren on yıllık koruma süresi vardır, ancak diğerlerinden farklı olarak koruma herhangi bir azami süre sınırına tabi olmaksızın yenilenebilir (SMK m.23/1). Bu çerçevede marka bakımından yenilenmeme sebebiyle marka hakkının sona erdiği durumlarda nasıl bir yol izlenmesi gerektiği sorusu gündeme gelecektir. Ancak asıl sorun haksız rekabet koruması bağlamında ortaya çıkmaktadır. Zira haksız rekabet hukukunda koruma için herhangi bir süre şartı bulunmamaktadır. Dolayısıyla koruma süresi dolan bir fikri hakkın haksız rekabet hükümlerine göre korunup korunmayacağı tartışma konusu yapılmaktadır. Bu çerçevede geniş anlamda kümülatif korumanın kabul edilmesi durumunda fikri mülkiyet hukuku bağlamında sürenin sona ermesi sebebiyle hak son bulmuş ise de haksız rekabet hukuku hükümlerine başvurulması mümkün kabul edilmektedir. Buna karşılık dar yorumda fikri mülkiyet hukuku korumasının devam etmesi şartı arandığından, artık kümülatif koruma söz konusu olmayacaktır.

III. KÜMÜLATİF KORUMAYA İLİŞKİN DOKTRİN VE YARGI KARARLARI

Fikri mülkiyet hukuku ile haksız rekabet hukukunun karşılıklı durumları doktrinde iki temel görüş çerçevesinde açıklanmaktadır. Bunlardan ilki, *haksız rekabet hukukunun uygulanmasını sınırlandıran - kümülatif korumayı reddeden (sınırlandırıcı) görüştür*. Bu görüş uyarınca, fikri mülkiyet hukuku haksız rekabet hukuku karşısında öncelikli ve üstün bir konuma sahip olup, haksız rekabet hükümleri ya hiç uygulanmamakta ya da oldukça sınırlı uygulanmaktadır¹⁸. Dolayısıyla haksız rekabet hukuku fikri mülkiyet hukuku korumasının söz konusu olmadığı alanlarla sınırlı bir uygulamaya sahip olmaktadır. Diğer görüş ise, *haksız rekabet hukuku uygulamasını destekleyen - kümülatif korumayı kabul eden (destekleyici) görüş* olup, bu görüş uyarınca haksız rekabet hükümleri fikri mülkiyet hukuku yanında ikinci derecede değil, şartları varsa, eşit düzeyde, doğrudan ve birinci derecede uygulanabilir; uygulamanın kapsam ve sınırlarının belirlenmesi her iki alana ilişkin uygulama şartlarının bağımsız olarak değerlendirilmesini gerekli kılar¹⁹.

¹⁴ Suluk, 'Çoklu Koruma' (n 9) 47; Cahit Suluk, *Tasarım Hukuku* (Seçkin Yayıncılık, 2003) 212.

¹⁵ Bu yönde bkz. Tekinalp (n 1) 36-37; Karaman Odabaşı (n 1) 139; Engin Erdil, *Haksız Rekabet Hukuku* (Vedat Kitapçılık 2022) 42-43; İlhami Güneş, *Uygulamada Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Haksız Rekabet Davaları* (6. Baskı, Seçkin 2020) 37-38; Cahit Suluk, Rauf Karasu ve Temel Nal, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (Güncellenmiş 7. Baskı, Seçkin 2023) 52; Habip Asan ve Gülsevi Esra Bal, *Sınai Mülkiyet hakları Uygulamaları 4, Tasarım*, (Lykeion 2021) 49; Mehmet Emin Bilge, *Ticari Sırların Korunması* (Asil Yayın, 2005) 55; Önder Bayrak, (Uygulamada Fikri-Sınai Mülkiyet ve Haksız Rekabet Suçları Açıklamalı İçtihatlı (Seçkin 2021) 486; Levent Yavuz, Türkay Alica ve Fethi Merdivan, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu* (Seçkin, 2013) 138, 1192.

¹⁶ Bu yönde bkz. Şehirli Çelik (n 1) 135; Pekdiğer ve Toprakaya (n 1) 292-293; Bozgeyik ve Er (n 1) 37.

¹⁷ 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu (10.01.2017 tarih ve 29944 sayılı Resmî Gazete)

¹⁸ Konuya ilişkin detaylı bilgi için bkz. Şehirli Çelik (n 1) 38-61. Ayrıca bkz. bu çalışmanın III.B başlığı.

¹⁹ Konuya ilişkin detaylı bilgi için bkz. Şehirli Çelik (n 1) 61-78. Ayrıca bkz. bu çalışmanın III.C başlığı.

Normların birlikte uygulanabilirliği olarak da ifade edebileceğimiz kümülatif koruma, bu ikinci görüş çerçevesinde açıklanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, haksız rekabet hukuku uygulamasını destekleyen görüş, fikri mülkiyet hukuku mevzuatından kaynaklanan hükümler ile haksız rekabet hükümlerinin eşit şartlar altında uygulanabileceğini kabul etmektedir²⁰.

Bu noktada kümülatif korumanın dar ve geniş olmak üzere iki farklı şekilde yorumlandığının hatırlatılması gerekir. Nitekim dar anlamda kümülatif korumayı savunanlar, kümülatif korumanın söz konusu olabilmesi için özel kanunların sağladığı korumanın da devam ediyor olmasını aramakta, koruma süresi dolmuş olan fikri mülkiyet hakkının haksız rekabet hükümleri çerçevesinde de - iltibas olduğu haller hariç - korunmaması gerektiğini savunmaktadır²¹. Bu görüşe göre, fikri mülkiyet korumasının sona ermesi ile söz konusu ürünün kamuya ait hale geldiğinden ve serbestçe kullanılabilme fikri mülkiyet hukukunun temel ilkelerinden olduğundan, süresi sona eren bir hakkın haksız rekabet hükümleriyle korunabilmesi bu temel ilkenin ihlali anlamına gelecektir. Buna karşılık geniş anlamda kümülatif koruma görüşünü benimseyenler koruma süresi sona eren ve tescili yenilenmeyen fikri hakkın, haksız rekabet şartlarını taşıdığı sürece korumadan yararlanabileceğini, fikri mülkiyet hukukundaki sınırlı koruma anlayışının yatırımın teşvik edilmesi amacına yönelik olduğunu, süre sonunda kümülatif koruma kapsamındaki tüm hakların topluma terk edilmesinin yeterli bir gerekçe-

sinin bulunmadığını, bu yaklaşımın bireysel menfaatlerin toplumsal menfaatlere tercih edilmesi şeklinde yorumlanamayacağı ifade etmektedir²².

A. KÜMÜLATİF KORUMAYI KABUL ETMEYEN (HAKSIZ REKABET HUKUKUNUN UYGULANMASINI SINIRLANDIRAN) GÖRÜŞ

Doktrinde azınlıkta kalan görüş, fikri mülkiyet hukukunun, haksız rekabet hukuku karşısında öncelikli ve üstün bir konuma sahip olduğunu savunmaktadır²³. Haksız rekabet hukukunun uygulanmasını sınırlandıran görüşü savunanların gerekçelerinden en temeli, özel hükmün genel hükmü dışlaması ilkesi ("*lex specialis derogat legi generali*") ve bu ilkeyi temel alan öncelik teorisidir ("*Vorrangthese*")²⁴. Bu çerçevede, fikri mülkiyet ve haksız rekabet hükümleri arasında özel hüküm - genel hüküm ilişkisinin var olduğu ve özel hükmün genel hükme göre öncelikle uygulanacağı kabul edilmektedir²⁵. Diğer bir ifadeyle

²² Şehirli Çelik (n 1) 116 vd. Aynı yönde bkz. Pekdinçer ve Toprakaya (n 8) 292-293; Bozgeyik ve Er (n 1) 37.

²³ Ömer Teoman, Hüseyin Ülgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya ve N. Füsün Nomer Ertan, *Ticari İşletme Hukuku* (Vedat Kitapçılık 2006) no. 1295; Nedret Füsün Nomer Ertan, *Haksız Rekabet Hukuku*, İstanbul (On İki Levha 2016) 174-183; Ülgen, Mehmet Helvacı, Abuzer Kendigelen, Arslan Kaya ve N. Füsün Nomer Ertan, *Ticari İşletme Hukuku* (8. Bası, Vedat 2022) 356-360; Aslan, Yılmaz 'Endüstriyel Tasarım Haklarının Kullanılması Haksız Rekabet ve Rekabet Hukuku İlişkileri: Bir Mahkeme Kararı Üzerine Düşünceler' (2001) 1(1) *Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi* 19, 19 vd.; Dilek Cengiz, *Türk Hukukunda İltibas ve İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz* (Beta Basım 1995), 51 vd.; Tahir Saraç, *Patentten Doğan Hakkı Tecavüz ve Hakkın Korunması* (Seçkin 2003) 218.

²⁴ Öncelik ilkesi gerek doktrin gerek yargı kararlarında fikri mülkiyet hukukunun tamamı bakımından geçerli kabul edilse de ilkenin marka hukuku anlamında farklı bir önem taşıdığı, zira marka hukuku ile haksız rekabet hukukunun amaçlarının oldukça yakın olduğu ve uygulanacak kriterlerin birbirinden ayrıştırılmasının güç olduğu yönünde bkz. Şehirli Çelik (n 1) 39-40. Öncelik teorisine ilişkin ayrıca bkz. Işık Yaşlı (n 1) 127-134; Şehirli Çelik (n 1) 39-40.

²⁵ 01 Ocak 1995 tarihli Marka Kanunu'nun yürürlüğüne kadar Alman hukukunda, Marka Kanunu, Haksız Rekabet Kanunu'na göre özel kanun kabul edilerek, genel ilke olarak haksız rekabete başvurulması reddedilmekte, marka koruması sağlanamayan hallerle sınırlı olarak haksız rekabet hükümlerinin ancak tamamlayıcı olarak uygulanabileceği kabul edilmekteydi [Şehirli Çelik (n 1) 39-41]. Paralel şekilde İsviçre Hukukunda da haksız rekabete karşı korumanın 1911 tarihli İsviçre Borçlar Kanunu m.48 çerçevesinde sağlandığı dönemde, fikri mülkiyet ve haksız rekabet hukuku arasında özel hüküm - genel hüküm ilişkisi olduğu kabul edilmekteydi [Şehirli Çelik (n 1) 44-45; Nomer Ertan, 'Haksız Rekabet' (n 23) 178].

²⁰ Kümülatif korumada, hak sahibi ihlal olan her hakkı için ayrı talepte bulunabilir ise de aynı eylemden dolayı ihlal olunan her hak için ayrı tazminata hükmedilmez [Karaman Odabaşı (n 1) 65; Bozgeyik ve Er (n 1) 24]. Bu durumda klasik zarar sorumluluğundan (TBK m.49/1) farklı olarak belirli bir miktar değil, farklı hukuki dayanaklara göre hesaplanabilen miktarı da buna göre değişiklik arz edebilecek karakterde bir tazminat söz konusu olacaktır. Yargıtay konuya ilişkin bir kararında şöyle demektedir: "*Hak sahibinin belirlenecek tazminat miktarı üzerinde seçimlik hakkı olduğunu kabul etmek gerekir. Zira ihlal teşkil eden bir eylemden dolayı hem fikri mülkiyet mevzuatı hem de haksız rekabet teşkil eden hükümlere birlikte başvurulabilmesi durumunda haklar yarışır ise de talepler yığılmaz.*" [Yargıtay 11. HD, 14.07.2006, 2005/5095 E., 2006/8411 K. [Erdil (n 15) 43].

²¹ Bu yönde bkz. Tekinalp (n 1) s. 36-37; Cahit Suluk, *Fikri Mülkiyet Yazıları I- Mütalaaların (2001-2020)* (Seçkin 2021) 647-648; Suluk, 'Tasarım Hukuku' (n 14) 671; Yavuz, Alica ve Merdivan, (n 15) 138, 1192; Erdil (n 15) 42-43; Güneş (n 15) 37-38; Karaman Odabaşı (n 1) 139; Asan ve Bal (n 15) 49; Bilge (n 15) 55; Bayrak (n 15) 486.

fikri mülkiyet mevzuatı (SMK ve FSEK) kapsamında koruma var olduğu sürece, bu özel düzenlemeler haksız rekabet hükümlerine göre öncelikli olarak uygulanır. Özel mevzuat hükümleri, konuyu eksiksiz olarak düzenlemişse aynı konuya ilişkin genel hükümlerin uygulanması söz konusu değildir. Bu ilke çerçevesinde yapılan gerekçelendirmede özetle, iki grup hükümlerin esasen aynı alanı düzenlediği, haksız rekabet hükümlerinin fikri mülkiyet mevzuatına göre genel hüküm niteliği taşıdığı, fikri mülkiyet mevzuatının uygulanma olanağı bulunduğu hallerde haksız rekabetin genel hükümlerinin uygulanmaması savunulmaktadır.

Bu görüşte olan yazarlardan *Teoman*'a göre, özel sicillerine tescil edilmiş tanıtma vasıtaları ve fikri mülkiyet hakları bakımından haksız rekabete ilişkin hükümlerin uygulanması mümkün olmayıp, haksız rekabet hükümleri ancak kendi özel sicillerine tescil edilmemiş, bu nedenle de kendi özel kanun ve düzenlemeleri çerçevesinde korunmayan tanıtma vasıtaları ve fikri mülkiyete konu haklar hakkında uygulama alanı bulur²⁶. Paralel şekilde *Nomer Ertan* da haksız rekabet hükümlerinin ancak özel kanunların uygulama alanı dışında kalan durumlarda uygulanabileceğini, buna karşılık tescilli bir hak söz konusu olduğunda öncelikle tescili ve bu tescilin sonuçlarını düzenleyen özel hükümlerin uygulanması gerektiğini savunmaktadır²⁷.

Haksız rekabetin uygulanmasını sınırlandıran görüşü savunan bir diğer yazar olan *Cengiz* de özel kanun konusunun eksiksiz olarak düzenlenmiş olması kaydıyla özel kanunun genel kanuna nazaran öncelikli olarak uygulanacağını ifade etmektedir²⁸. Yine *Berzek* fikri haklara ilişkin özel düzenlemelerin bulunduğu gerekçesiyle hak sahibinin fikri ürünü ile itibas yaratılması halinde genel hüküm niteliğindeki haksız rekabet düzenlemesinin değil, fikri haklara ilişkin özel düzenlemelerin uygulanacağını savunmaktadır²⁹.

Saraç ise, patent ve haksız rekabet hukuku açısından konuyu ele almış ve patent mevzuatı hüküm-

lerinin haksız rekabete göre özel hüküm mahiyetinde olduğunu belirttikten sonra “*özel kanunun genel kanunu bertaraf ederek uygulanabilmesi için hem konusunu eksiksiz düzenlemiş olması hem de genel kanundan daha kapsamlı ve üstün koruma sağlamış olması gerektiği*”ni ifade etmiştir³⁰.

FSEK ve haksız rekabet açısından bir değerlendirme yapan *Gökyayla* fikri ürünün FSEK’te sayılan şartları taşıması nedeniyle eser olarak kabul edilebileceği hallerde artık haksız rekabet korumasına gerek olmayacağı ve yalnızca FSEK kapsamında korumanın yeterli olacağını savunmaktadır³¹. *Kayar* da TTK’nın haksız rekabete ilişkin hükümlerinin genel hüküm niteliğinde, FSEK’in fikir ve sanat eserlerine dair hükümlerinin ise özel hüküm niteliğinde olduğu, hak ihlali halinde öncelikle özel hüküm niteliğindeki FSEK hükümlerinin uygulama alanı bulacağı ve ancak FSEK’te uyumsuzluğa uygulanacak hüküm bulunmaması halinde TTK’nın haksız rekabet hükümlerine başvurulabileceği görüşündedir³².

Tasarımlara ilişkin olarak *Aslan*, tescilsiz tasarımların korunmasına ilişkin SMK (m.71/3) hükmü öncesi dönemde haksız rekabet hükümlerine göre karar tesis edilmekte idiye de özel düzenleme karşısında artık haksız rekabet uygulamasına başvurulmayacağını ifade etmektedir³³.

Topaloğlu ise kümülatif korumayı kabul edenlerin temel gerekçelerinden biri olan fikri hukuk korumasının şartları ile kapsamının haksız rekabet korumasından farklı olması hususuna değinmiş, ancak haksız rekabet düzenlemelerinin genel, fikri hukuk düzenlemelerinin ise özel hüküm niteliğinde olduğunu ve haksız rekabet korumasının ancak fikri hukuk korumasının söz konusu olmadığı hallerde gündeme gelebileceğini belirterek kümülatif korumayı reddetmiştir³⁴.

Haksız rekabet hukukunun uygulanmasını sınırlandıran görüş çerçevesinde ileri sürülen bir diğer

²⁶ Teoman, Ülgen, Helvacı, Kendigelen, Kaya ve Nomer Ertan (n 23) no. 1295.

²⁷ Nomer Ertan, ‘Haksız Rekabet’ (n 23) 180-181.

²⁸ Cengiz (n 23) 51 vd.

²⁹ Ayşe Nur Berzek, *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri* (Beta 2020) 87-88.

³⁰ Saraç (n 23) s. 218.

³¹ K. Emre Gökyayla, *Telif Hakkı ve Telif Hakkının Devri Sözleşmesi* (Yetkin 2001) 190.

³² İsmail Kayar, (2018) *Ticari İşletme Hukuku* (Seçkin 2018) 282.

³³ Aslan (n 23) 25.

³⁴ Mustafa Topaloğlu, *Bilgisayar Programları Üzerindeki Haklar ve Bu Hakların Korunması* (Türkiye Bilişim Vakfı 1997) 100.

teori, dolanma teorisi (*Umwegtheorie*) olup, bu teori bağlamında kanun koyucunun bilinçli olarak fikri hak koruması sağlamadığı bir konuda haksız rekabet korumasının gündeme geleceğinin savunulmasının kanun koyucunun iradesinin dolanılması sonucunu doğuracağı ifade edilmektedir³⁵. Dolayısıyla söz konusu teoriye göre, fikri mülkiyet ile haksız rekabet hükümlerinin birlikte uygulanması fikri mülkiyet hukukunu işlevsiz ve anlamsız hale getirecektir.

Kümülatif uygulama karşıtı görüşün bir diğer dayanağı, uygulamanın kabul edilmesi halinde özel düzenlemelere (tescilli korumaya) olan ilginin azalacak olması tehlikesidir³⁶. Haksız rekabet koruması bakımından tescil şartının aranmaması ve korumanın herhangi bir süreye bağlı olmaması bu yaklaşımın temel gerekçesini oluşturmaktadır. Bu görüşü benimseyenler, hiç tescil başvuru yapılmadığı veya tescilin hükümsüz kılındığı hallerde haksız rekabet korumasına başvurulabilmesinin tescile olan ilgiyi azaltacağı endişesini taşımaktadır. Bu yaklaşım, esasen yukarıda bahsedilen dolanma teorisi kapsamında ileri sürülen görüşle de örtüşmektedir. Zira tescil başvurusunda bulunmayan kişinin, tescil zahmet ve masrafını karşılamaksızın koruma elde etmesi, aslında tescile tabi korumaya ilişkin düzenlemelerin dolanılması anlamına gelmektedir.

Nitekim doktrinde fikri mülkiyet korumasından yararlanmak için gerekli zahmet ve masrafları yüklenmeyen kişinin bunun olumsuz sonuçlarına katlanmak durumunda olduğu da ifade edilmektedir. Bu görüşteki *Odman Boztosun*, hâlihazırda fikri mülkiyet haklarıyla korunan unsurlar açısından, bu unsurların yetkisiz kullanıldığından bahisle emeğin korunması ilkesine dayanılarak haksız rekabet hükümleri çerçevesinde hüküm kurulmaması ve fikri mülkiyet hukukuna özgü koruma talep edilmesi gerektiğini savunmaktadır³⁷. Yazar ayrıca, iltibasın söz konusu olduğu bir durumda bu unsurların fikri mülkiyet haklarıyla korunup korunmadığına bakılmaksızın haksız rekabete hükmedilebileceğini, fikri

mülkiyet korumasından yararlanılabildiği hallerde de hakkın kapsamı özel olarak tanımlandığından bu hükümler uyarınca koruma talep edilmesinin uygun olacağını, buna karşılık fikri mülkiyet korumasından yararlanılmıyorsa zaten kümülatif korumanın söz konusu olmayacağı ifade etmektedir³⁸.

Benzer yönde bir diğer gerekçe, özel mevzuat hükümlerinin hak sahibine geniş ve daha güçlü yetkiler verdiği gerçeği karşısında, daha zayıf ve kısıtlı koruma bahşeden haksız rekabet hükümlerine başvurulmasının gereksiz olduğu yönündedir. Tasarımlara ilişkin olarak *Nomer Ertan*, SMK'daki korumanın özel, haksız rekabet hükümlerinin ise genel nitelikte olduğunu ifade ettikten sonra, SMK ile tescilsiz tasarımların da m.71/3 kapsamında korunuyor olması karşısında haksız rekabet korumasına ihtiyaç kalmadığını savunmuştur³⁹. Marka hukukunu haksız rekabetin bir dalı olarak kabul eden *Arkan* da özel düzenleme karşısında genel nitelikteki haksız rekabet hükümlerine gidilmesinin gereksiz olduğunu, ancak marka korumasının kapsamı dışında kalan haller bakımından haksız rekabet korumasının gündeme gelebileceğini ifade etmiştir⁴⁰.

Bir diğer gerekçe, fikri mülkiyet hukukunda geçerli olan sınırlı sayı ilkesi ("*numerus clausus*") olup, bu çerçevede kanun koyucunun, fikri mülkiyet mevzuatıyla tekeli haklar bahşetmek suretiyle korumaya değer ürünleri sınırlı sayıda belirlediği, fikri mülkiyet hukuku kapsamında tanınan tekeli haklar dışında aynı nitelikte haklar yaratılmasının ancak özel düzenleme ile mümkün olduğu ifade edilmektedir⁴¹.

Haksız rekabet hukukunun uygulanmasını sınırlandıran görüşün taraflarının dayandığı bir diğer ilke taklit serbestisi (*Nachahmungsfreiheit*) olup,

³⁵ Teoriye ilişkin detaylı bilgi için bkz. Şehirli Çelik (n 1) 52. Dolanma teorisinin özellikle iki halde (aynen taklit eyleminin haksız rekabet kapsamında da koruma görüp görmeyeceği ve telif hakkı koruması sona erdikten sonra haksız rekabet korumasının devam edip edemeyeceği) tartışıldığı yönünde bkz. Işık Yaşlı (n 1)123.

³⁶ Şehirli Çelik (n 1) s. 63-64.

³⁷ *Odman Boztosun* (n 1) 222 vd.

³⁸ *Odman Boztosun* (n 1) 226 dn. 70.

³⁹ Nedret Füsün Nomer Ertan, 'Tasarımların Haksız Rekabet Hükümleri Çerçevesinde Korunması', *Prof. Dr. Türkan Rado'nun Anısına Armağan* (On İki Levha Yayıncılık 2020) 312-313.

⁴⁰ Sabih Arkan, *Marka Hukuku Cilt: II*, (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 1998) 225. Aynı yönde bkz. Erdal Noyan, *Marka Hukuku* (Adalet Yayınevi 2019) 615-616; Hasan Dursun, *Marka Hukuku Avrupa Topluluğu Marka Hukuku Türk Marka Hukuku Türk Marka Hukukunun Avrupa Birliği Müktesebatına Uyumunun Sağlanması İçin Alınması Gereken Önlemler* (Seçkin 2008) 128.

⁴¹ Fikri mülkiyet hukukunda *numerus clausus* ilkesinin benimsendiğini kabul eden yazarlar için bkz. Şehirli Çelik (n 1) 62 dn. 202.

buna göre kanun koyucunun özel olarak koruduğu ürünlerin dışında taklide karşı koruma söz konusu değildir; diğer bir ifadeyle taklit serbestisi ilkesi geçerlidir. Aksi düşüncenin kabulü gelişmeyi engelleyici bir etki yaratacaktır⁴².

Son olarak, eşit ve bağımsız uygulamanın benimsenmesinin hak sahibinin yetkilerine müdahale anlamına geleceği, bu sebeple fikri mülkiyet mevzuatının uygulandığı durumlarda haksız rekabet hükümlerinin devre dışı bırakılması gerektiği ileri sürülmektedir⁴³.

B. KÜMÜLATİF KORUMAYI KABUL EDEN (HAKSIZ REKABET HUKUKUNUN UYGULANMASINI DESTEKLEYEN) GÖRÜŞ

Doktrinde hakim görüş haksız rekabet ve fikri mülkiyet hükümlerinin kümülatif olarak uygulanabileceği yönündedir⁴⁴. Ancak bu görüşlerden bazıları kümülatif korumanın dar olarak yorumlanmasını savunmakta iken⁴⁵, diğer bazıları geniş anlamda korumayı kabul etmektedir⁴⁶.

Bağımsız uygulama görüşünü savunanların dayandıkları temel gerekçelerden ilki, fikri mülkiyet hukuku ile haksız rekabet hukuku arasında özel hü-

küm - genel hüküm ilişkisinin söz konusu olmadığı yönündedir⁴⁷. Zira, özel hükmün genel hükmü dışlaması ilkesine ancak hükümler arasında çelişki olduğu veya özel sayılan düzenlemenin genel hükümde öngörülen şartların yanı sıra ek şartlar taşıdığı durumlarda başvurulabilecektir⁴⁸. Oysa fikri mülkiyet mevzuatı ve haksız rekabet hükümleri farklı konuları düzenlemekte ve haksız rekabet mevzuatı kapsamında düzenlenen hususlar çoğu zaman fikri mülkiyet mevzuatında daha kapsamlı olarak düzenlenmektedir⁴⁹. Bu görüş çerçevesinde, fikri mülkiyet ve haksız rekabet hukuku farklı koruma amacı ve talep hakları barındırdıklarından, aralarında özel hüküm - genel hüküm ilişkisi bulunmamaktadır⁵⁰. Dolayısıyla kümülatif korumanın kabulü, özel hüküm - genel hüküm ilişkisinin de reddi anlamına gelmektedir.

Ancak doktrinde bazı yazarlar, fikri mülkiyet mevzuatı ve TTK'nın haksız rekabet hükümleri arasında genel hüküm - özel hüküm ilişkisi olduğunu kabul etmekle birlikte bunun kümülatif uygulamaya engel olmayacağı görüşündedir⁵¹. Nitekim *Karayal-*

⁴² Şehirli Çelik (n 1) 62-63.

⁴³ Şehirli Çelik (n 1) 63.

⁴⁴ Karayalçın (n 9) 431-432; Tekinalp (n 1) 37; Fahiman Tekil, *Ticari İşletme Hukuku* (Fakülteler Matbaası 1981) 186; Arslan Kaya, *Marka Hukuku* (Ankan, 2006) 230; Reha Poroy ve Hamdi Yasaman, *Ticari İşletme Hukuku* (19. Baskı, Seçkin 2022) 390; Hamdi Yasaman, *Sınai Mülkiyet Kanunu Şerhi, 3. Cilt*, (On İki Levha 2021) 2753; Şehirli Çelik (n 1) 88; Pekdinçer ve Toprakkaya (n 8) 284; Erdil (n 15) 42-43; Uğur Çolak, *Türk Marka Hukuku* (5. Baskı, On İki Levha 2023) 793; Remzi Tamer Pekdinçer, *Haksız Rekabet Hukukunda Dürüstlük Kurulna Aykırı Reklamlar ve Satış Yöntemleri* (Adalet Yayınevi 2020) 121; Bozgeyik ve Er (n 1) 37; Güneş (n 15) 35 vd.; Yavuz, Alica ve Merdivan (n 15) 138; Karaman Odabaşı (n 1) 63; Işık Yaşlı (n 1) 141-144; Çınar Karabağ, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Haksız Rekabet ve Yaptırımları* (Seçkin 2019) 45; İrfan Dönmez, *Markalar ve Haksız Rekabet Davaları* (Seçkin 1987) 139-142; Oruç, Murat, *Haksız Rekabette Manevi Tazminat Davası* (On İki Levha 2009) 19, 43; Zeynep Demirçivi Mineliler, 'Ticaret Unvanı ve Haksız Rekabete İlişkin Bir Yargıtay Kararının TTK ve TTK Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde MarKHK Hükümleri de Dikkate Alınarak İncelenmesi', *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, 1. Cilt* (Vedat Yayıncılık 2007) 24.

⁴⁵ Tekinalp (n 1) 36-37; Suluk, 'Fikri Mülkiyet Yazıları' (n 21) 647-648; Suluk, 'Tasarım Hukuku' (n 14) 671; Karasu ve Suluk ve Nal (n 15) s. 52-53; Yavuz, Alica ve Merdivan (n 15) 138, 1192; Erdil (n 15) 42-43; Güneş (n 15) 37-38; Karaman Odabaşı (n 1) 139; Asan ve Bal (n 15) 49; Bayrak (n 15) 55; Bayrak (n 15) 486.

⁴⁶ Şehirli Çelik (n 1) 135; Pekdinçer ve Toprakkaya (n 8) 292-293; Bozgeyik ve Er (n 1) 37.

⁴⁷ Pekdinçer ve Toprakkaya (n 8) 284; Şehirli Çelik (n 1) 135; Bozgeyik ve Er (n 1) 37; Işık Yaşlı (n 1) 14-144.

⁴⁸ Alman Hukukunda daha önceleri, fikri mülkiyet mevzuatı kapsamında koruma var olduğu sürece, bu özel düzenlemelerin haksız rekabet hükümlerine göre öncelikli uygulanacağı savunulmakta iken 01 Ocak 1995 tarihli Alman Marka Kanunu'yla marka hukuku ile haksız rekabet hukuku arasındaki ilişkinin belirlenmesinde önemli bir aşamaya gelinmiştir. Nitekim Kanun'un 2. maddesinde "Kanunun kapsamında sağlanan marka korumasının diğer kanunların öngördüğü korumayı engellemeyeceği" düzenlemesine yer verilerek kümülatif uygulama kanuni bir zemine kavuşturulmuştur. Paralel şekilde doktrinde de haksız rekabet hukuku hükümleri ile fikri mülkiyet hükümleri arasında özellik-genellik ilişkisinin bulunmadığı ve her iki alan hükümleri arasında kümülatif norm yarışmasının (*kumulative nomen konkurrenz*) olduğunun kabulü gerektiği ifade edilmektedir [Şehirli Çelik (n 1) 67]. İsviçre Hukukunda 1943 tarihinde haksız rekabetin özel bir kanunla düzenlenmesiyle beraber fikri mülkiyet mevzuatı ile haksız rekabet mevzuatının eşit düzeyde özel kanunlar olduğu kabul edilmiştir. [Konuya ilişkin detaylı bilgi için bkz. Şehirli Çelik (n 1) 44-47, 55-58; Nomer Ertan, 'Haksız Rekabet' (n 23) 178-180].

⁴⁹ Şehirli Çelik (n 1) 75.

⁵⁰ Uzunallı (n 8) 517; Pekdinçer ve Toprakkaya (n 8) 284; Işık Yaşlı (n 1) 104.

⁵¹ Öte yandan *Topaloğlu* fikri hukuk korumasının şartları ile kapsamının haksız rekabet korumasından farklı olduğunu ifade etmekte ise de haksız rekabet düzenlemelerinin genel hüküm, fikri hukuk düzenlemelerinin ise özel hüküm niteliğinde olduğunu ve haksız rekabet korumasının ancak fikri hukuk korumasının söz konusu olmadığı hallerde gündeme gelebileceğini belirterek kümülatif uygulamayı reddetmektedir [Topaloğlu (n 34) 100].

çin'a göre, rekabetin dürüstlük kuralına aykırı olarak kötüye kullanımı genelde haksız rekabet özelde ise fikri hak tecavüzü teşkil etmektedir⁵². Yazar, fikri haklar koruması ile haksız rekabet korumasını ortak konuda düzenlenen tamamlayıcı nitelikte hükümler olduklarından iki koruma yoluna kümülatif olarak başvurabilmesini mümkün görmektedir. *Karaman Odabaşı* da kümülatif koruma ilkesini benimsemekle beraber genel hüküm-özel hüküm ilişkisinin de dikkate alınması gerektiğini savunmaktadır⁵³. Paralel şekilde *Bozgeyik & Er* kümülatif koruma ilkesinin, özel hüküm-genel hüküm ilişkisinin yok sayılmasını gerektirmediğini, bir ihlal halinde tasarım sahibinin, özel hüküm aksini öngörmediği sürece genel hüküm niteliğindeki haksız rekabet hükümlerine de başvurabileceğini ifade etmektedir⁵⁴. Yine *Küçükali* de sınai hakların önemi nedeniyle kanun koyucunun bu hakları özel kanunlar vasıtasıyla korumaya çalıştığını, ancak özel düzenlemelerin yetersiz kaldığı durumlarda bu düzenlemelerin yanında gerektiğinde ve uygun düştüğü ölçüde haksız rekabete ilişkin genel hükümlerin de uygulanabileceğini savunmaktadır⁵⁵.

Suluk da haksız rekabet ile fikri mülkiyet mevzuatı arasında özel hüküm- genel hüküm ilişkisi olduğunu, özel hüküm karşı tarafı koruyorsa genel hükme dayanılmayacağını, genel hüküm özel hükme göre daha elverişli olmamakla birlikte, hak sahibi genel hükme dayanmış ise bu halde taleple bağlılık ilkesinin devreye gireceğini vurgulamaktadır⁵⁶. Yazar, hak sahibinin şartları varsa patent, marka, fikir ve sanat eserleri mevzuatından birine, birkaçına veya tamamına aynı anda dayanabileceğini ifade etmekte, yani fikri mülkiyet hukukunda kümülatif korumayı kabul etmektedir. Ancak haksız rekabette herhangi bir sürenin olmamasının, kişi ile kamunun menfaatlerini dengeleme aracı olan fikri mülkiyet hukukunun amacı ile bağdaşmayacağı, haksız rekabet bakımından bir sürenin öngörülmemiş olması

nedeniyle tescilsiz buluş veya tasarımların haksız rekabet hükümlerine göre süresiz korunacağı fikrinin bu dengeyi bozacağını ifade ederek sürenin sona ermesi durumunda kümülatif korumanın söz konusu olamayacağını belirtmekte ve dar anlamda kümülatif korumayı savunmaktadır⁵⁷.

Temel gerekçelerden bir diğeri, her iki alanın koruma *konusu, amacı ve yöntemlerinin* birbirinden farklı olmasıdır^{58,59}.

Gerçekten de fikri mülkiyet hukuku fikir ürünleri ve hak sahibinin korunmasını esas alırken, haksız rekabet mevzuatı dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasını engelleyecek filleri, dürüstlük kuralına aykırı ticari yöntemlerin karşısında emeğin korunmasını konu almaktadır⁶⁰.

Yine fikri mülkiyet korumasının konusu biza-tihi fikri ve sınai hakkın kendisi iken haksız rekabet koruması dürüst ve bozulmamış rekabet ortamını sağlamayı amaç edinmektedir⁶¹. Dolayısıyla fikri mülkiyet hukuku bireysel menfaatleri korurken, haksız rekabet hukuku rakipler, piyasa aktörleri ve

⁵² Karayağın (n 9) 431- 432.

⁵³ Karaman Odabaşı (n 1) 63.

⁵⁴ Bozgeyik ve Er (n 1) 37.

⁵⁵ Canan Küçükali, *Marka Hukukunda Karıştırma Tehlikesi* (Seçkin 2009) 31.

⁵⁶ Cahit Suluk ve Hakim Ali Orhan, *Uygulamalı Fikri Mülkiyet Hukuku, 3. Cilt, Tasarımlar*, (Seçkin 2008) 117.

⁵⁷ Suluk, 'Tasarım Hukuku' (n 14) 670; Suluk, 'Çoklu Koruma' (n 9) 63; Suluk, 'Fikri Mülkiyet Yazıları' (n 21) 284-285, 472; Suluk, Orhan ve Nal (n 15) 52.

⁵⁸ Tekinalp (n 1) 37; Kaya (n 44) 230 dn.2; Poroy ve Yasaman (n 44) 324; Uzunallı (n 8) 514-517; Güneş (n 15) 37; Suluk, 'Çoklu Koruma' (n 9) 60-61; Pekdinçer ve Toprakkaya (n 8) 284; Erdil (n 15) 42; Bayrak (n 15) 486; Işık Yaşlı (n 1) 135-139.

⁵⁹ Haksız rekabet koruması ile fikri hukuk korumasının kaynaklarının farklı olduğu, fikri hukuk korumasında eser sahibinin "yaratıcı faaliyeti" esas alınırken hareket edilirken haksız rekabet korumasında rekabet faaliyetinin "haksız" olmasından hareket edildiği yönünde bkz. Fırat Öztan, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku* (Turhan Kitabevi 2008) 16. FSEK ve haksız rekabet hukukunun farklı temellere dayandığı, fikri hukuk korumasının yaratma niteliğindeki edimden hareketle eserin kendisini korunurken haksız rekabet hukuku korumasının rekabetin kötüye kullanılarak edimin sömürülmesini engellemeye yönelik olduğu yönünde bkz. Sevilay Eroğlu, *Rekabet Hukukunda Bilgisayar Programlarının Korunması* (Beta 2000) 226. Ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD, 22.04.2021, 2021/89 E., 2021/3954 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁶⁰ Tekinalp (n 1) 37; Uzunallı (n 8) 514-517; Suluk, 'Çoklu Koruma' (n 9) 60-61; Işık Yaşlı (n 1) s. 143.

⁶¹ Ahmet Tamer, *Yanlış ve Yanıltıcı Beyan ve Hareketlerle Haksız Rekabet* (Adalet Yayınevi 2011) 82; Cemalettin Gürler, 'Takı Tasarımlarında Hukuki Korunma', (2002) 4(2) Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi 51, 61. Haksız rekabet hukukunun amacı hususunda ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. Erdil (n 17) 52-54; Şirin Güven, *Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Koruduğu Menfaatler* (Birinci Baskı, Adalet Yayınevi 2012) 37-51.

toplumu da içine alan daha geniş bir çevrenin menfaatlerini korur⁶². Bu bakımdan fikri mülkiyet mevzuatı kapsamında yalnızca ilgili hak sahipleri dava açma hakkına sahip iken, TTK'daki haksız rekabet hükümleri yalnızca rakiplerin değil, tüketiciler ve meslek örgütlerinin de haksız rekabet davalarını açmalarına imkân sağlamaktadır⁶³.

İki koruma alanı yöntem açısından da birbirinden farklıdır. Nitekim fikri mülkiyet hukuku hak sahibine mutlak haklar sağlarken, haksız rekabet hukuku dürüstlük kuralına aykırı davranışlara karşı koruyucu düzenlemeler içerir⁶⁴. Bu çerçevede bir diğer farklılık fikri mülkiyet koruması, sahibine mutlak nitelikte tekeli yetkiler sağladığından mütevizin fiilinden sorumlu tutulması bakımından herhangi bir subjektif şartın aranmaması ve mütevizin her türlü izinsiz kullanımının sorumluluğunu gerektirecek olmasıdır⁶⁵.

Tekinalp ve Poroy & Yasaman, fikri mülkiyet ile haksız rekabet arasında amaç ve korumanın dayandığı ilkeler bakımından farklılık olduğundan bahisle haksız rekabet hükümlerinin gerektiğinde ve şartları varsa doğrudan ve birincide derecede uygulanabileceğini savunmaktadır⁶⁶. Yazarlar, *ancak özel koruma devam ediyor ise* haksız rekabet hükümlerine başvurulabileceğini, dolayısıyla koruma süresi sona ermişse artık haksız rekabet hükümlerine göre de koruma talep edilememesi gerektiğini ifade ederek dar anlamda kümülatif korumayı benimsemektedir⁶⁷. Buna karşılık *Şehirali Çelik*, kümülatif korumanın geniş anlamda yorumlanması gerektiği, bu çerçevede fikri mülkiyet hukuku korumasının olmadığı, bu bağlamda hiç tescil edilmemiş veya hükümsüzlüğüne karar verilmiş ürünler açısından da - gerekli şartların varlığı halinde - haksız rekabet hükümlerinin uygulanabileceği görüşündedir⁶⁸. Kümülatif korumayı be-

nimseyen *Uzunallı* da farklı koruma amacı ve talep hakları barındırdıklarından bahisle haksız rekabet hukuku korumasının marka hukukunu tamamlayan bir koruma değil, bağımsız, kendine özgü kuralları olan bir koruma olduğu, bu çerçevede haksız rekabet hukuku korumasından da faydalanılabileceğini ifade etmektedir⁶⁹.

Haksız rekabet uygulamasını destekleyen görüşü savunanlar, sınırlandırıcı görüş çerçevesinde ileri sürülen taklit serbestisi ilkesini ve bağımsız uygulamanın hak sahibinin yetkilerine müdahale teşkil ettiği görüşünü de reddetmektedir. Şöyle ki haksız rekabet uygulamasını daraltan görüşün taraftarları, kanun koyucunun özel olarak düzenlediği alanlar dışında taklit serbestisi ilkesinin geçerli olduğunu kabul etmektedir⁷⁰. Destekleyici görüşe göre ise haksız fiil düzenlemelerinin amacı taklit fiili açısından serbest alanlar yaratmak değildir; özel düzenlemeler yalnızca kendi alanlarındaki tekeli hakları düzenlemekte olup, bu alan dışında haksız rekabet hükümleri çerçevesinde taklide karşı koruma sağlanıp sağlanmayacağı hususunda herhangi bir düzenleme içermemektedirler⁷¹. Yine haksız fiil uygulamasını daraltan görüşte olanların aksine, eşit ve bağımsız uygulama hak sahibinin yetkilerine müdahale anlamını taşımaz, zira her iki alanın amaçları birbirinden farklıdır.

Haksız rekabet hukuku uygulamasını destekleyen görüşün bir diğer dayanağı, haksız rekabetin uygulanabileceğine ilişkin açık düzenlemelerdir⁷². Nitekim 6/1002 sayılı Tasarım Tüzüğü⁷³ m.96/1 ve 98/71/AT sayılı Tasarım Yönergesi'nin⁷⁴ 16. ve 17. maddeleri buna örnek olarak gösterilebilir. Avrupa Birliği Marka Tüzüğü⁷⁵ m.14.2 ve Markalar Yöner-

⁶² Güven (n 61) 38; Erdil (n 15) 52-53. Haksız rekabet hükümlerinin amacının genel olarak hukuka uygunluğu sağlamak ve korumak olduğu yönünde bkz. Güneş (n 15) 37.

⁶³ Karş. SMK m.149, 153 ve TTK m.56.

⁶⁴ Pekdinçer ve Toprakkaya (n 8) 298.

⁶⁵ Tamer (n 61) 82.

⁶⁶ Tekinalp (n 1) 37; Poroy ve Yasaman (n 44) 324.

⁶⁷ Aynı yönde bkz. Güneş (n 15) 37-38, Tekinalp (n 1) 37; Erdil (n 15) 43; Bayrak (n 15) 486.

⁶⁸ Şehirali Çelik (n 1) 116 vd.

⁶⁹ Uzunallı (n 8) 514 vd.

⁷⁰ Şehirali Çelik (n 1) 76-77.

⁷¹ Şehirali Çelik (n 1) 76-77.

⁷² Şehirali Çelik (n 1) 77-78.

⁷³ Council Regulation (EC) No 6/2002 of 12 December 2001 on Community Designs [2002] OJ L 3.

⁷⁴ Directive 98/71/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 1998 on the Legal Protection of Designs [1998] OJ L 289.

⁷⁵ Regulation (EU) 2017/1001 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 on the European Union Trade Mark [2017] OJ L 154/1.

gesi⁷⁶ m.5.5'te benzer düzenlemeler içermektedir⁷⁷. Bu düzenlemelerde, Yönerge ve Tüzük hükümlerinin üye devletlerin fikri mülkiyet ve haksız rekabete ilişkin düzenlemelerine halel getirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Türk hukukunda da Entegre Devre Topoğrafyalarının Korunması Hakkında Kanun⁷⁸ m.1/2, c.2'de Kanun kapsamında sağlanan korumanın diğer kanunlarla getirilen korumalardan yararlanılmasına engel teşkil etmeyeceği düzenlemesine yer verilmiştir. Yine KHK⁷⁹ m.1'e paralel şekilde SMK m.58/3'te de Kanun kapsamında sağlanan korumanın FSEK kapsamında sağlanacak korumaya halel getirmeyeceği düzenlemesine yer verilmiştir. Öte yandan SMK m.5 açıkça ifade edilmemiş ise de hükmün lafzından ayırt edici işaretin hem marka hem tasarım olarak korunabileceğinin düzenlendiği anlaşılmaktadır. Nitekim markanın tanımını yapan SMK m.5 hüküm uyarınca, ayırt edici olmak ve sicilde gösterilebilir olmak şartıyla hükümde sayılan diğer işaretlerin yanı sıra malların veya ambalajlarının biçiminin de marka olarak tescil edilebileceği düzenlenmiştir.

C. YARGI KARARLARI

Doktrine paralel şekilde konuya ilişkin yargı kararlarında da fikir birliği bulunmamaktadır⁸⁰. Ancak genel bir çerçeve çizmek gerekirse haksız rekabetin

uygulanmasını sınırlandıran görüşün, destekleyen görüşe kıyasen daha az tercih edildiği ve son dönem kararlarında çoğunlukla eşit ve bağımsız uygulamayı destekleyen görüşün benimsendiği söylenebilir⁸¹.

Yargıtay 2017 tarihli bir kararında, çizdiği resimlere tasarım belgesi alan bir davacının hem telif hem tasarım hakkına dayalı açtığı davayı reddetmiştir. Mahkemeye göre, davalının söz konusu resimleri internette satması ihlal teşkil etmemektedir⁸².

Faydalı model ve tasarımı konu alan bir diğer kararında ise, “*davalı ürününün davacıya ait faydalı model kapsamında kaldığı, söz konusu ürünün davalı adına tescilli tasarım ile koruma altına alınmasının faydalı model ve tasarımın farklı fonksiyonları bulunan sınai haklar olması nedeniyle tasarımın faydalı modele karşı ileri sürülemeyeceği*”nden bahisle sınırlayıcı görüşü destekleyen bir yaklaşım tercih etmiştir⁸³.

⁷⁶ Directive (EU) 2015/2436 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2015 to Approximate the Laws of the Member States Relating to Trade Marks [2015] OJ L 336/1.

⁷⁷ 01 Ocak 1995 tarihli Alman Marka Kanunu'yla marka hukuku ile haksız rekabet hukuku arasındaki ilişkinin belirlenmesinde önemli bir aşamaya gelinmiştir. Nitekim Kanun'un 2. maddesinde “*Kanunun kapsamında sağlanan marka korumasının diğer kanunların öngördüğü korumayı engellemeyeceği*” düzenlemesine yer verilerek kümülatif uygulama kanuni bir zemine kavuşturulmuştur.

⁷⁸ 30.04.2004 tarih ve 25448 sayılı Resmi Gazete.

⁷⁹ 556 Sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

⁸⁰ Aşağıda belirtilen dışında Yargıtay'ın kümülatif korumayı kabul etmediği kararlara örnek olarak bkz. Yargıtay 11. HD, 01.05.2007, 2005/14787 E., 2007/6668 K.; 01.05.2007, 2005/14830 E., 2007/6669 K.; 14.02.2005, 2004/1836 E., 2005/1155 K.; 02.12.2004, 2004/11519 E., 2004/11835 K.; 10.04.2008, 2007/3296 E., 2008/4799 K.; 27.06.2003, 2003/754 E., 2003/6996 K.; 14.02.2005, 2004/1836 E., 2005/1155 K.; 23.03.2010, 2008/7627 E., 2010/3199 K.; 24.01.2011, 2009/7677 E., 2011/511 K.; 03.04.2012, 2010/5647 E., 2012/5223 K. [Yavuz, Alica ve Merdivan (n 15) 1192 dn. 69].

⁸¹ Alman ve İsviçre hukukunda da benzer yaklaşım kabul edilmiştir. Alman Federal Mahkemesi'nin konuya ilişkin önem arz eden *Mac Dog* kararında, Marka Kanunu, Haksız Rekabet Kanunu'na göre özel kanun kabul edilerek, genel ilke olarak haksız rekabete başvurulması reddedilmiş, marka koruması sağlanamayan hallerle sınırlı olarak haksız rekabet hükümlerinin ancak tamamlayıcı olarak uygulanabileceği kabul edilmiştir (BGH, 30.04.1998 [1999] GRUR 161). Coğrafi işaretler için *Warsteiner II* (BGH, 02.07.1998 [1999] GRUR 252) ve işletme adları için *Shell de* (BGH, 22.11.2001 [2002] GRUR 622) kararlarında da benzer yaklaşımın izlerini görmek mümkündür. Buna karşılık yakın tarihli kararlarında bu yaklaşımdan vazgeçerek kümülatif korumayı kabul etmiştir. Örneğin bkz. BGH, 15.09.2005 [2006] GRUR 79 (Mahkeme, tescilsiz tasarımların üç yıllık koruma süresinden sonra da haksız rekabete göre korunabileceği yönünde hüküm tesis etmiştir.) Paralel şekilde İsviçre Federal Mahkemesi de eski tarihli kararlarında kümülatif korumayı kabul etmezken, görüş değişikliğine gitmiştir. [Konuya ilişkin bir kararında Mahkeme açıkça fikri mülkiyete ilişkin özel kanunlar çerçevesinde caiz olan bir hususun, haksız rekabet hukuku üzerinden hukuka aykırı olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığını kabul etmiştir (BGE 116 II 471, E.3. Aynı yönde bkz. *Helvetica* kararı (BGE 54 II 56, 63; BGE 38 II 699); BGE 37 II 164, 172). Buna karşılık *Le Corbusier* kararında, dizaynları tescilli olmadığı için özel kanunlara göre korunamayan mobilyaların haksız rekabet hükümlerine göre korunmasını kabul etmiştir [BGE 113 II 190, 202]. Aynı yönde bkz. *Brico* kararı (BGE 127 III 33, 38), *Puls* kararı (BGE 129 III 353)].

⁸² Yargıtay 11. HD, 01.11.2017, 2016/4056 E., 2017/5977 K. Karar düzeltme istemi de reddedilmiştir. (Yargıtay 11. HD, 10.09.2019, 2018/580 E., 2019/5184 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁸³ Yargıtay 11. HD, 21.10.2019, 2018/5058 E., 2019/6518 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

Mahkeme, güncel bir kararında da marka hakkı özelinde, bir markanın hem SMK hem de haksız rekabet hükümlerine göre korunamayacağını, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu⁸⁴ (eTTK) döneminde kabul edilen bu imkânın TTK'nın haksız rekabet hükümleri karşısında artık kabul edilemeyeceğini içtihat etmiştir⁸⁵.

Kümülatif korumayı reddeden bu kararların aksine Yargıtay uygulamasında hakim görüş, kümülatif korumanın kabul edilmesi gerektiği yönündedir⁸⁶. Öte yandan dar veya geniş anlamda korumanın benimsendiğinin net bir şekilde ortaya konulduğunu söylemek güçtür.

Yüksek Mahkeme 1992 tarihli bir kararında, markanın bir ticari işletmenin ürettiği ürünlerin, diğerlerinden ayırt edilmesine yarayan çok önemli bir unsur olduğunu, bu sebeple tescilli bir markanın özel hükümler çerçevesinde korunduğu gibi haksız rekabet hükümleri çerçevesinde de koruma altına alınmış bulunduğunu belirtmiştir⁸⁷.

Telif hukuku ile haksız rekabet hükümlerinin kümülatif olarak uygulanabilirliğinin tartışıldığı bir diğer kararında Mahkeme, Tizio marka akrobatik lambanın FSEK anlamında sanat eseri ve tipik bir sınai model olduğuna, ürünler arasında karıştırılma ihtimalinin bulunduğuna, haksız rekabetin TTK m.58 ve FSEK m.66'ya göre menine karar vermiştir⁸⁸.

Markanın toplum nezdinde sahip olduğu olumlu imajın zarar görmesinin manevi tazminata vücut vereceğine ilişkin bir diğer kararında ise, manevi zararın “Markaların Korunması Hakkında 556 sayılı KHK'nın 62/1-6 ye TTK'nın 58/1-e maddeleri uyarınca, bir tür haksız eylem niteliği taşıyan davalının markaya tecavüzü sonucu” gerçekleştiğini ifade ederek kümülatif

korumayı benimsemiştir⁸⁹. Bir diğer kararında da paralel şekilde, *marka hakkına tecavüzün söz konusu olduğu hallerde marka hakkı sahibinin hem özel hem de genel hükümlere göre talepte bulunulabileceğini ifade etmiştir*⁹⁰. Benzer yönde bir diğer kararında, tescilli marka ile itibasa yol açabilecek bir sözcüğü “*hem markaları koruyan mevzuata aykırılık hem de haksız rekabet oluşturduğu*”nu içtihat etmiştir⁹¹.

Tasarım tescilinin iptal edildiği somut bir uyuşmazlıkta ise “*yargılama sırasında davacının endüstriyel tasarım tescilinin iptal edildiğinin anlaşılması karşısında, haksız rekabet ve ilgili hükümler yönünden mahkemeye inceleme yapılmasında bir isabetsizlik yoktur*” şeklinde hüküm tesis etmiştir⁹². Bir diğer kararında, FSEK ve tasarım mevzuatının özel, haksız rekabet hükümlerinin ise genel nitelikte olduğunu ifade ettikten sonra bunların kümülatif olarak uygulanabileceğine hükmetmiştir⁹³.

Dava tarihine kadar geçerli olan ulusal patent başvurusunun daha sonradan geri çekilmesi nedeniyle patentin konusuz kaldığı bir uyuşmazlıkta Mahkeme, patentten doğan hakların ulusal ve uluslararası mevzuatça öngörülen prosedür dışında ayrıca TTK'nın haksız rekabete ilişkin hükümleriyle korunması olanağının bulunmadığı sonucuna vararak davayı reddeden yerel mahkeme kararını yasaya aykırı bularak bozmuştur⁹⁴.

Başka bir kararda davacının haksız rekabete ilişkin TTK hükümlerinin yanı sıra marka hakkına ilişkin hükümlere dayalı maddi vakıalara da dayanmış olması sebebiyle özel mevzuat hükümlerinin de tartışılması gerektiği gerekçesiyle kümülatif koruma aleyhine olan yerel mahkeme kararını bozmuştur⁹⁵.

⁸⁴ 09.07.1956 tarih ve 9353 sayılı Resmi Gazete.

⁸⁵ Yargıtay 11. HD, 14.03.2022, 2019/5189 E., 2019/1852 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁸⁶ Aşağıda belirtilen dışında Yargıtay'ın kümülatif korumayı kabul etmediği kararlara örnek olarak bkz. Yargıtay 11. HD, 01.12.2020, 2020/800 E., 2020/5564 K.; 11.02.2016, 2015/3115 E., 2016/1333 K.; 14.03.2013, 2013/1315 E., 2013/4981 K.; 04.05.2009, 2009/3922 E., 2009/5180 K.; 14.12.2005, 2004/14760 E., 2005/12302 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁸⁷ Yargıtay 11. HD, 17.12.1992, 1992/5213 E., 1992/11461 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁸⁸ Yargıtay 11. HD, 26.20.1993, 1992/5613 E., 1993/6833 K. [BATİDER [1993] 17(2) 117-118].

⁸⁹ Yargıtay 11. HD, 06.02.2000, 2000/9741 E., 2000/888 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹⁰ Yargıtay 11. HD, 20.09.2004, 2003/14157 E., 2004/8512 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹¹ Yargıtay 11. HD, 28.02.2000, 2000/553 E., 2000/1512 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹² Yargıtay 11. HD, 30.05.2002, 2002/2440 E., 2002/5406 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹³ Yargıtay 11. HD, 14.12.2005, 2004/14670 E., 2005/12302 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹⁴ Yargıtay 11. HD, 22.11.2007, 2006/6791 E., 2007/14646 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹⁵ Yargıtay 11. HD, 24.01.2011, 2009/7810 E., 2011/560 K. [Engin Erdil, *Haksız Rekabet Hukuku*, (3. Baskı, Seçkin 2012) 420].

Aynı yönde bir diğer kararında da davalının iltibas eyleminin marka hakkına tecavüz teşkil ettiği gibi, davalıya ait iltibas teşkil eden kullanımın aynı zamanda dürüstlük kuralına aykırı olduğundan haksız rekabet şartlarının da oluştuğu ifade edilerek normların kümülatif uygulanması yaklaşımı benimsenmiştir⁹⁶.

Konuya ilişkin önem arz eden 2016 tarihli bir kararında⁹⁷ ise, herhangi bir fikri mülkiyet hakkı ihlalinin çoğu zaman haksız rekabetin unsurlarını da bünyesinde barındırdığının altı çizildikten sonra bu sebeple davacının marka ve tasarım belgelerinin hükümsüz kılınmasıyla beraber haksız rekabetin tespitini, tecavüzün durdurulmasını ve önlenmesini isteyebileceğinin kabul edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Mahkeme FSEK ve haksız rekabet hükümlerinin kümülatif uygulanabilirliğine ilişkin bir değerlendirme de yaparak FSEK kapsamında eser olarak korunan bir ürünün aynı zamanda TTK kapsamında haksız rekabet de teşkil edebileceğini ifade ederek aksi yönde karar veren yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Yargıtay 2019 tarihli bir başka kararında, markadaki logonun eser vasfında olduğundan hareketle sonraki marka başvurusunun sadece aynı veya benzer mal ve hizmetlerde değil, tüm mal ve hizmetler için reddedileceğine hükmetmiştir⁹⁸.

Yargıtay Hukuk Genel kurulu 2022 tarihli bir kararında, taraf işaretlerinin marka hukuku bağlamında karıştırma ihtimaline sebebiyet verdiği ifade edildikten sonra bunun aynı zamanda haksız rekabet de teşkil ettiği belirtilerek kümülatif koruma ilkesi benimsenmiştir⁹⁹.

Davalının tescilli markalarını hükümsüzlük kararı kesinleşinceye kadar kullanmasının yasal bir hak olup olmadığı ve haksız rekabet teşkil edip etmeyeceği hususunun uyuşmazlık konusu yapıldığı olduk-

ça yeni tarihli bir Hukuk Genel Kurulu kararında ise Mahkeme, kötü niyetli tescil bakımından ayrık bir değerlendirme yaparak sicilden terkin edilmeyeceye kadar tescilli markanın tescile uygun kullanımının haksız bir kullanım teşkil etmeyeceğini, bu sebeple ne marka hakkına tecavüz ne de haksız rekabetin söz konusu olacağını, ancak kötü niyetli tescil halinde bunun söz konusu olmayacağını, bu durumda tescilli markanın kullanımının her hâlükârda marka hakkına tecavüz ve haksız rekabet oluşturacağını belirtmiştir¹⁰⁰. Mahkeme nihayetinde, kötü niyetli tescil sebebiyle hükümsüzlük kararı verilmesi durumunda, “*tescilli markanın tescil edildiği şekilde kullanımı hâlinde dahi davalı kullanımının marka hakkına tecavüz ve haksız rekabet oluşturması*”ndan bahisle direnme kararını onamıştır.

IV. DEĞERLENDİRME

Fikri mülkiyet hukuku ile haksız rekabet hukuku hem birbiriyle örtüşen hem de farklı unsurlar barındıran iki alandır. Fikri mülkiyet hukukunun konusu, fikri bir çaba sonucu ortaya çıkan ürün iken, haksız rekabet hukukunun konusu rekabet hakkının kötüye kullanılmasının engellenmesi ve dürüstlük kuralı çerçevesinde hareket edilmesidir. Yine fikri mülkiyet hukukunun amacı ürün sahibine koruma sağlamak iken, haksız rekabet hukuku emeğin korunarak dürüst ve bozulmamış rekabetin sağlanmasını hedefler. Bağımsız görüş yanlılarının ileri sürdüğü gerekçeler karşısında sınırlandırıcı görüşü destekleyenlerin ileri sürdüğü *numerus clausus* ilkesi, özel hükmün genel hükmü dışlaması ilkesi, taklit serbestisi ve hak sahibinin yetkilerine müdahale edildiği gerekçeleri de geçerliliğini kaybetmektedir.

Yargıtay konuya ilişkin eski tarihli kararlarında kümülatif korumayı reddetmekte ise de daha yeni tarihli kararlarında çoğunlukla fikri mülkiyet ile haksız rekabet hükümlerinin birlikte uygulanabilirliğini kabul etmektedir. Öte yandan dar veya geniş anlamda korumanın benimsendiğinin net bir şekilde ortaya konulduğunu söylemek güçtür. Yine çoğu kararında fikri mülkiyet hükümlerinin özel, haksız rekabet hükümlerinin ise genel nitelikte olduğunu kabul ettiği görülmektedir. Dolayısıyla kümülatif

⁹⁶ Yargıtay 11. HD, 17.12.2015, 2015/3685 E., 2015/13586 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹⁷ Yargıtay 11. HD, 11.02.2016, 2015/3155 E., 2016/1333 K. [İlhami Güneş, *Uygulamada Fikri ve Sanat Eserleri Hukuku* (Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin 2021) 95- 97].

⁹⁸ Yargıtay 11. HD, 07.10.2019, 2018/5459 E., 2019/6200 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁹⁹ Yargıtay HGK, 18.01.2022, 2019/11-372 E., 2022/10 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

¹⁰⁰ Yargıtay HGK, 01.02.2023, 2023/83 E., 2023/7 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

koruma yanlılarının da aralarında fikir birliğine varamadıkları özel hüküm-genel hüküm bağlamında bir değerlendirmenin yapılmasının gerekli olup olmadığı hususu Yargıtay kararlarında da netliğe kavuşturulmamıştır.

Her ne kadar fikri mülkiyet mevzuatı detaylı düzenlemeler içermekte ve tescilli markalar açısından haksız rekabet mevzuatı hükümlerine başvurulması çoğu zaman gereksiz hale gelmekte ise de bu durum fikri mülkiyet mevzuatının her konuda daha üstün ve kapsamlı koruma sağladığı anlamına gelmez. Gerçekten de SMK'da düzenlenen haksız rekabet halleri daha çok karıştırılma ihtimaline dayalı korumayı ihtiva eder. Buna karşılık TTK'nın haksız rekabet hükümleri oldukça kapsamlıdır. Nitekim kötüleme, gerçeğe aykırı açıklamada bulunulması gibi ihlal halleri SMK'da düzenlenmemiş iken TTK m.55/1-a,1-2'de ayrı bir haksız rekabet hali olarak düzenlenmiştir. Yine SMK kapsamında bir ürünün aynen üretilmesi veya taklit edilmesi bir tecavüz hali olarak kabul edilirken, TTK m.55/1-a,4 gereği sadece taklit değil, karıştırma ihtimaline sebebiyet verilmesi de haksız rekabet teşkil eder¹⁰¹. Bir başka örnek, tescilli bir markanın benzerinin farklı mal/hizmetlerde kullanılmasıdır. Eğer marka SMK m.6/5 anlamında tanınırlık düzeyine ulaşmamışsa (ve/veya hükümdede yazan diğer şartlar mevcut değilse), SMK'ya göre marka hakkına tecavüz söz konusu olmaz. İşte böyle bir durumda marka sahibi, şartları gerçekleşmişse TTK m.54 vd. hükümlerine başvurabilmelidir.

Yine hükümsüzlüğüne karar verilmiş haklara konu ürünler açısından haksız rekabet hükümlerinin uygulanmasının engellenmesi, bu ürünleri hiç tescil başvurusu yapılmamış ürünlere nazaran hukuken daha dezavantajlı pozisyona getirecektir. Nitekim fikri mülkiyet korumasına dayalı olarak açılan

bir davada koruma konusunun şartları taşımadığı gerekçesiyle özel kanun kapsamında kalmadığı sonucuna varılırsa dava genel nitelikteki haksız rekabet koruması ile de desteklenemeyeceğinden tecavüz eylemi kanıtlanamamış olacaktır. Bu durum ise haksız rekabetin hükümlerinin amacı ile bağdaşmadığı gibi hak sahibinin menfaatlerinin en üst düzeyde korunmasına da engel teşkil edecektir.

Bir diğer husus, fikri mülkiyet hükümlerinin haksız rekabet hükümlerine göre öncelikle uygulanmasının kabulü halinde tüketiciler ve mesleki örgütlerin fikri haklarda ortaya çıkan haksız rekabete karşı korunma imkânından mahrum kalacak olmasıdır. Bu çerçevede tescilli bir fikri hakkın olduğu, tescilin hükümsüz kılındığı veya koruma süresinin dolduğu bir durumda haksız rekabet hükümlerine başvurulmasının baştan reddedilmesi somut olay bazında hakkaniyete aykırı sonuçlar ortaya çıkarabilecektir.

Kanaatimizce fikri mülkiyet hükümleri ile haksız rekabet hükümlerinin amaç, konu, korudukları menfaatler ve yöntem bakımından farklı olmaları bu hükümler arasında özel hüküm - genel hüküm ilişkisinin kurulmasına da engel teşkil eder. Söz konusu farklılıklar sebebiyle her bir koruma diğerinden bağımsız olarak uygulanabilir. Burada dikkat edilmesi gereken ilgili koruma alanı için gereken şartların sağlanıp sağlanmadığıdır. Bu çerçevede haksız rekabet hükümleri, fikri mülkiyetin yardımcıları, onu tamamlayan bir konumda değildir. Nitekim kümülatif korumanın kabulü de böyle bir yorumu gerekli kılar. Ancak şunu da önemle belirtmek gerekir ki kümülatif korumanın kabulünün genel hüküm-özel hüküm ilişkisinin tamamen reddedildiği şeklinde yorumlanması hatalı bir yaklaşım olacaktır. Bu çerçevede fikri mülkiyet haklarının haksız rekabet mevzuatı çerçevesinde korunmasının kapsam ve sınırlarının ihtiyatlı bir şekilde çizilmesi, bu sınırlar çizilirken her iki hukuk alanının amaçlarını anlamsız hale getirecek uygulamalardan kaçınılması, koruma süresi sona eren fikri ürünler bakımından haksız rekabet hükümlerinin uygulanmasının da bu sınırlar çerçevesinde dikkatli bir şekilde ve somut olayın gerektirdiği istisnai durumlarda mümkün olması gerektiği düşünülmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında kanaatimiz, fikri mülkiyet hukuku ile haksız rekabet mevzuatının kümülatif

¹⁰¹ TTK m.55/1-a,4'te, eTTK m.57/5'ten farklı olarak farklı olarak madde metninde "tanıtma vasıtaları" ibaresine yer verilmemiş ise de hükümdede geçen "mallar, iş ürünleri, faaliyet ve işler" kapsamında değerlendirilmesi yönünde tereddüt bulunmamaktadır. bkz. Bozgeyik ve Er (n 1) 30. TTK madde gerekçesinden hareketle hükümlerin içerik ve anlam olarak aynı olduğu ve fakat özel kanunlardaki detaylı düzenlemeler sebebiyle TTK'da bu koruma türlerine yer verilmesinin gereksiz olduğu yönünde bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T: 22.04.202, E: 2021/89, K: 2021/3954 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası). Karara yönelik değerlendirmeler için ayrıca bkz. Pekdinçer ve Toprakkaya (n 8) 289-293.

olarak uygulanabilmesi yönünde olup, bu koruma dar anlamda, yani fikri mülkiyet mevzuatına göre korunan özel bir hakkın olduğu durumlarla sınırlı olarak değil, tescilin hükümsüzlüğüne karar verilmiş veya koruma süresinin dolduğu durumlarda da yani geniş olarak uygulanması gerektiği yönündedir.

Elbette fikri mülkiyet hukukuna ilişkin konularda haksız rekabet hükümleri uygulanırken fikri mülkiyet düzenlemelerinin öngördüğü sınırlamaların dikkate alınması, her iki grup hükmün kesişme noktalarının dikkate alınması ve birbiriyle çelişecek veya hukuk düzeninin birliğini bozacak yorumlardan kaçınılması gerekir. Bu noktada ilgili düzenlemelerin amaçları, uygulamanın sınırını belirlemek açısından yön gösterici olabilir. O halde sürenin dolması durumunda haksız rekabetin uygulanabilirliği noktasında tereddüt etmemekle beraber, süresi sona eren fikri ürünün iyi niyete aykırı olarak alıcıları aldatacak nitelikteki kullanımlarında haksız rekabet korumasının süresiz devam edeceği, ancak süresi dolan fikri ürünün tasarım, patent veya eser olması durumunda azami süre sınırıyla amaçlanan toplumsal menfaatlerin bulunduğu da gözetilerek daha ihtiyatlı davranılması gerektiği düşünülmektedir.

V. SONUÇ

Uygulamada bir maddi olgunun birden çok hukuki düzenlemenin konusuna girdiği durumlarla karşılaşılması mümkündür. Bu halde ilgili düzenlemelerin hepsinin aynı anda, eşit ve bağımsız olarak mı yoksa bazılarının diğerlerine nazaran öncelikli olarak mı uygulanması gerektiği sorusu gündeme gelir. Fikri mülkiyet kapsamında korunan bir hakkın, diğer bir fikri hakka ilişkin koruma hükümleri veya haksız rekabet hükümleriyle kümülatif olarak uygulanabilirliği bu tartışmanın özünü oluşturmaktadır. Özellikle özel mevzuatlarda düzenlenen ve özel koruma getirilen haklar için mevzuatın, tescil ve koruma süresi gibi birtakım şartlar öngörmüş olması, buna karşılık TTK'nın haksız rekabet hükümlerinde herhangi bir tescil ve süre şartının aranmaması konunun önemini vurgular niteliktedir.

Fikri mülkiyet ile haksız rekabet hükümleri amaç, konu ve yöntem açısından birbirinden farklıdır. Bu temel farklılık, hükümlerin birlikte uygulanabilmesinin de en temel gerekçesini oluşturmaktadır.

Kanaatimiz, tescilsiz, tescili hükümsüz olan veya koruma süresi dolan bir fikri ürünün, haksız rekabet hükümlerine göre korunmasının en baştan engellenmemesi ve amaçsal bir yorum çerçevesinde somut olay analiz edilerek haksız rekabetin şartlarının sağlandığı durumlarda, diğer koruma alanını işlevsiz hale getirmemek, ilgili alanların kesiştikleri noktalarda çelişkili bir tablo ortaya çıkarmamak kaydıyla haksız rekabet hükümlerine başvurulabilmesinin mümkün olması gerektiği yönündedir. Ancak bu yönde bir yaklaşımın kabulü halinde hak sahibine daha geniş kapsamda ve alternatifli bir koruma sağlanması ve hak sahibinin fikri mülkiyet hukukuna dayanan menfaatlerinin en üst seviyede korunması mümkün olacaktır.

Bu çerçevede sonuç olarak, kümülatif koruma ilkesinin uygulanması ve bunun geniş yorumlama şeklinde olması gerektiği düşünülmektedir. Yargıtay'ın da çoğu kararında kümülatif korumayı kabul etmekle beraber, kümülatif korumayı dar olarak yorumlamayı tercih ettiği, ancak son dönem içtihatlarında değişikliğe giderek kümülatif koruma ilkesinin geniş yorumlanmasını tercih ettiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acun H, *Eser Sözleşmesinde Ayıptan Doğan Sorumluluk Hükümleri ile Borçlar Kanunu Genel Hükümlerinin Yarışması* (Seçkin Yayıncılık 2018).
- Arkan S, *Marka Hukuku Cilt: II* (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 1998).
- Asan H ve Bal GE, *Sınai Mülkiyet hakları Uygulamaları 4, Tasarım* (Lykeion, 2021).
- Aslan Y, 'Endüstriyel Tasarım Haklarının Kullanılması Haksız Rekabet ve Rekabet Hukuku İlişkileri: Bir Mahkeme Kararı Üzerine Düşünceler' (2001) 1(1) *Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi* 19-42.
- Bayrak Ö, *Uygulamada Fikri-Sınai Mülkiyet ve Haksız Rekabet Suçları Açıklamalı İçtihatlı* (Seçkin 2021).
- Berzek AN, *Ticaret Hukukunun Genel İlkeleri* (Beta 2020).
- Bilge ME, *Ticari Sırların Korunması* (Asil Yayın 2005).
- Bozgeyik H ve Er S, 'Tasarımlar için Kümülatif Koruma', (2019) 5(1) *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi* 19-38.
- Cengiz D, *Türk Hukukunda İktibas ve İltibas Suretiyle Marka Hakkına Tecavüz* (Beta Basım 1995).
- Çolak U, *Türk Marka Hukuku* (5. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2023).
- Dönmez İ, *Markalar ve Haksız Rekabet Davaları* (Seçkin Yayıncılık 1987).
- Dursun H, *Marka Hukuku Avrupa Topluluğu Marka Hukuku Türk Marka Hukuku Türk Marka Hukukunun Avrupa Birliği Müktesebatına Uyumunun Sağlanması İçin Alınması Gereken Önlemler* (Seçkin Yayıncılık 2008).
- Erdil E, *Haksız Rekabet Hukuku* (Vedat 2022).
- Erdil E, *Haksız Rekabet Hukuku* (3. Baskı, Seçkin 2012).
- Eroğlu S, *Rekabet Hukukunda Bilgisayar Programlarının Korunması* (Beta 2000).
- Demirçivi Mineliler Z, 'Ticaret Unvanı ve Haksız Rekabete İlişkin Bir Yargıtay Kararının TTK ve TTK Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde MarKHK Hükümleri de Dikkate Alınarak İncelenmesi', *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, I. Cilt* (Vedat 2007) 13-27.
- Gökyayla, KE, *Telif Hakkı ve Telif Hakkının Devri Sözleşmesi* (Yetkin Yayınları 2001).
- Gürler C, 'Takı Tasarımlarında Hukuki Korunma', (2002) 4(2) *Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi* 51-62.
- Güneş İ, *Uygulamada Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları Haksız Rekabet Davaları* (6. Baskı, Seçkin 2020).
- Güneş İ, *Uygulamada Fikri ve Sanat Eserleri Hukuku* (Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin 2021).
- Güven Ş, *Haksız Rekabet Hukukunun Amacı ve Koruduğu Menfaatler* (1. Baskı, Adalet Yayınevi 2012).
- Işık Yaşlı Ş, *Fikri Haklar ile Haksız Rekabet Hukuku Arasında Kümülatif Koruma* (Yetkin 2022).
- Karabağ Ç, *Türk Ticaret Kanunu'na Göre Haksız Rekabet ve Yaptırımları* (Seçkin 2019).
- Karacabey ÖF, 'Hakların Yarışması' (1980) 6 *Ankara Barosu Dergisi* 666-685.
- Karaman Odabaşı F, *Uygulamada Fikri Mülkiyet Haklarının Haksız Rekabete Konu Olması* (Adalet Yayınevi 2015).
- Karayalçın Y, *Ticaret Hukuku I Giriş Ticari İşletme* (1968).
- Kaya A, *Marka Hukuku* (Arıkan 2006).
- Kayar İ, *Ticari İşletme Hukuku* (Seçkin 2018).
- Nomer Ertan NE, *Haksız Rekabet Hukuku* (On İki Levha 2016).
- Nomer Ertan NE, 'Tasarımların Haksız Rekabet Hükümleri Çerçevesinde Korunması', *Prof. Dr. Türkan Rado'nun Anısına Armağan* (On İki Levha 2020) 297-320.
- Noyan E, *Marka Hukuku* (Adalet Yayınevi 2019).
- Odman Boztosun A, 'Haksız Rekabet Hukukunda Emeğin Korunması İlkesinin Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi' (2006) XXI. *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu* 197-247.
- Oruç M, *Haksız Rekabette Manevi Tazminat Davası* (On İki Levha 2009).
- Özden Merhacı S, *Avrupa Birliği Düzenlemeleri ve Sınai Mülkiyet Kanunu'nda Tasarımların Hükümsüzlüğü* (Seçkin 2023).
- Öztan F, *Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku* (Turhan Kitabevi 2008).
- Pekdiñer RT, *Haksız Rekabet Hukukunda Dürüstlük Kurulmasına Aykırı Reklamlar ve Satış Yöntemleri* (Adalet Yayınevi 2020).
- Pekdiñer RT ve Toprakkaya İ, 'Sınai Mülkiyet Hukuku ile Haksız Rekabet Hukuku Arasında Kümülatif Koruma İlişkisi: Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 14.03.2022 Tarihli Kararı Özelinde Bir Değerlendirme' içinde Memiş T, *Fikri Mülkiyet Hukuku Yıllığı 2022* (Yetkin 2023) 275- 345.
- Poroy R ve Yasaman H, *Ticari İşletme Hukuku* (19. Baskı, Seçkin 2022).
- Saraç T, *Patentten Doğan Hakka Tecavüz ve Hakkın Korunması* (Seçkin 2023).

- Suluk C, *Fikri Mülkiyet Yazıları I- Mütalaalarım (2001-2020)* (Seçkin 2021).
- Suluk C, 'Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Tasarımların Kümülatif Olarak Korunması (Çoklu Koruma)', (2001) 2(1) Ankara Barosu Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku Dergisi 44-72.
- Suluk C, *Tasarım Hukuku* (Seçkin 2003).
- Suluk C ve Orhan HA, *Uygulamalı Fikri Mülkiyet Hukuku, 3. Cilt, Tasarımlar* (Seçkin 2008).
- Suluk C, Karasu R ve Nal T, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (Güncellenmiş 7. Baskı, Seçkin 2023).
- Şehirli Çelik FH, *Tasarımların Haksız Rekabet Hükümlerine Göre Korunması* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları 2014).
- Tamer A, *Yanlış ve Yanıltıcı Beyan ve Hareketlerle Haksız Rekabet* (Adalet Yayınevi 2011).
- Tekil F, *Ticari İşletme Hukuku* (Fakülteler Matbaası 1981).
- Tekinalp Ü, *Fikri Mülkiyet Hukuku* (5. Baskı, Vedat Kitapçılık 2012).
- Teoman Ö, Ülgen H, Helvacı M, Kendigelen A, Kaya A ve Nomer Ertan F, *Ticari İşletme Hukuku* (Vedat 2006).
- Topaloğlu M, *Bilgisayar Programları Üzerindeki Haklar ve Bu Hakların Korunması* (Türkiye Bilişim Vakfı 1997).
- Tosun Ç, *Haksız Fiilden ve Sözleşmeden Doğan Sorumluluk Çerçevesinde Sebeplerin Yarışması* (Seçkin 2021).
- Uzunallı S., *Marka Korumasının Kapsamı ve Tazminat Talebi* (Adalet Yayınevi 2012).
- Ülgen H, Helvacı M, Arslan K ve Nomer Ertan F, *Ticari İşletme Hukuku* (8. Bası, Vedat Kitapçılık 2022).
- Yasaman H, *Sınai Mülkiyet Kanunu Şerhi, 3. Cilt* (On İki Levha 2021).
- Yavuz L, Alıca T ve Merdivan F, *Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu Yorumu C.I* (Seçkin 2013).

Etik Beyanı: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik kurallara uyulduğunu yazar beyan etmektedir. Aksi bir durumun tespiti halinde Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi (TFM) hiçbir sorumluluğu kabul etmemektedir. Sorumluluk, çalışmanın yazarına aittir.

Katkı Oranı Beyanı: Söz konusu çalışmanın hazırlanması ve yazımı aşamasında yazarın katkı oranı %100'dür.

Varsa Destek ve Teşekkür Beyanı: Yoktur.

Çatışma Beyanı: Yoktur.

Ethics Statement: *The author declares that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In case of detection of a contrary situation, TFM does not have any responsibility and all responsibility belongs to the author of the study.*

Contributions Statement: *Author has contributed %100 into preparing and writing this study.*

Statement for Support and Appreciation If Any: *None.*

Statement for Conflict of Interest: *None.*